

colecția **monografii**

ION NEAGU, IOAN CHIȘ – COORDONATORI
MARC-CONSTANTIN NEAGU
ANDREI-DORIN BĂNCILĂ

NOI CONCEPTE
DESPRE EXECUTAREA PEDEPSELOR

ION NEAGU, IOAN CHIȘ – coordonatori
MARC-CONSTANTIN NEAGU
ANDREI-DORIN BĂNCILĂ

NOI CONCEPTE
DESPRE EXECUTAREA PEDEPSELOR

Universul Juridic
București
-2025-

Cercetarea doctorală în specializarea dreptului execuțional penal

Profesor univ. dr. emerit **Ion NEAGU**

Întemeietorul studiilor de drept execuțional penal din România

Îmi amintesc cu drag că marele nostru profesor Ion Oancea, în anul 1998, a publicat pentru prima dată o lucrare de „Drept execuțional penal”. Cred că era chiar prima de acest fel, deși, în cadrul lucrărilor de specialitate din revista de Științe penale și drept penitenciar din epoca interbelică, existau numeroase referiri la viața și activitatea celor care au comis infracțiuni și executau sancțiuni penale. În întreaga perioadă a totalitarismului ori comunismului, până în 1989, nu s-a scris despre mediul penitenciar ori despre executarea pedepselor, deoarece filozofia timpului era direcționată spre marile realizări socialiste, unde nu era loc pentru omoruri, tâlhării, furturi, violuri sau, chiar mai grav, nu era loc pentru infracțiuni contra statului. Tăcerea despre acest segment nefericit al vieții sociale socialiste era trecută la secret de stat, penitenciarele erau militare, publicitatea în jurul acestora era interzisă, iar reviste sau studii nu se realizau nici în școlile militare ale Ministerului de Interne. Am fost profesorul lor, al claselor de penitenciare din Școala de Ofițeri de pe șoseaua Olteniței din București, și acolo am întâlnit studenți care, de tineri, au fost recrutați pentru a servi în locurile de deținere, într-un moment în care s-a deschis o nouă eră în politica de stat, după ce trupele unor țări socialiste au înăbușit „Revoluția de catifea de la Praga”.

Am avut generații de studenți ce s-au aplecat spre studiul criminologiei, regimurilor pedepselor, activității de reeducare a condamnaților, asupra muncii din școlile de reeducare pentru minori. Aceste generații au schimbat vechile concepții cu privire la locul executării pedepselor, iar din 1989, fiind deja ofițeri cu experiență, au putut să treacă la reformele necesare unui stat de drept. În aceste condiții, am participat la susținerea tezei de doctorat, ca expert științific, despre „Reforma sistemului penitenciar din România”, prima de acest fel din țară, și s-a început o intensă colaborare pentru a înființa o disciplină cu această curiculă la Facultatea de Drept a Universității Nicolae Titulescu.

Au trecut peste 27 de ani de atunci și, acum, suntem în fața unor realizări pe care le urmează și alte facultăți de drept prin studii de masterat.

La titlul de cea mai prestigioasă instituție privată de învățământ superior din țară, pe care Universitatea „Nicolae Titulescu” din București l-a câștigat și îl păstrează de ani buni (mărturie stau calificativele succesive „Grad de încredere ridicat”, obținute în urma evaluărilor Agenției Române de Evaluare a Calității în Învățământul Superior, precum și procentul de absolvenți reușiți la concursurile de admitere în profesii pentru care s-au pregătit în cadrul universității) a contribuit, fără îndoială, și activitatea didactică desfășurată la disciplina „Drept execuțional penal”, sub coordonarea domnului prof. dr. Ioan Chiș, unul dintre pionierii cercetării în acest domeniu. Domnul profesor mi-a fost student, apoi a început cariera didactică în programele de licență, masterat și doctorat. A scris șaptesprezece cărți cu tematică execuțional-penală, cele mai interesante fiind, după părerea mea, „Istoria închisorilor din România” și toate cursurile de „Executarea sancțiunilor penale”.

Disciplina *Drept execuțional penal* s-a impus, din ce în ce mai mult, în primii ani ai secolului XXI, ca o disciplină de sine stătătoare în peisajul științific juridic de la noi, ca o consecință firească a amplorii pe care ramura omonimă de drept a cunoscut-o, odată cu modernizarea reglementării executării sancțiunilor penale în țara noastră. „A pune regulile în acțiune” a fost lucrarea care a introdus, în locurile de deținere, pentru prima dată, explicarea normelor executive europene, în 1997, când încă sistemul penitenciar era tributار concepțiilor sovietice și prejudecăților potrivit cărora cetățenii condamnați sunt dușmanii poporului.

Importanța acestei ramuri a dreptului a primit un nou revirement; a fost subliniată deosebita ei contribuție la științele penale prin adoptarea legilor de executare a pedepselor și măsurilor penale, care au fost astfel incluse în marea reformă penală din anul 2014. Aportul Facultății de Drept și, mai ales, al catedrei de științe penale la elaborarea unei doctrine științifice argumentate temeinic, multiplele luări de poziție ale catedrei în probleme de drept penal, procedură penală, executarea pedepselor, au contribuit mult la activitatea legislativă.

Încă din anul 1997, universitatea noastră a inclus în portofoliul disciplinelor și *Dreptul execuțional penal*, o arie juridică inedită, care a dobândit autonomie și importanță, subliniate și prin aceea că tot mai multe facultăți de drept din țară au introdus-o în oferta lor educațională.

În cadrul Universității „Nicolae Titulescu” din București, studiul acestei discipline a fost, încă de la început, încurajat, dezvoltându-se armonios sub oblăduirea unuia dintre cei mai mari specialiști ai domeniului. Reformele concrete după 1990 – respectiv reforma constructivă a localurilor, ce a cuprins 42 de unități; reforma moral-educativă a personalului prin excluderea din

activitate a ideologiilor politice; orientarea resocializării morale a condamnaților prin construirea de locașuri de cult ortodox în fiecare așezământ de deținere; angajarea de specialiști în educație (psihologi, profesori, preoți, instructori); reorientarea spre învățământul juridic superior a studenților de la Academia de Poliție – toate acestea au fost mereu și mereu în atenția Facultății de Drept și a Senatului Universității Nicolae Titulescu, astfel că putem aprecia că reformele au avut girul studiilor științifice și al cercetării aplicative. Puterea de muncă, spiritul aplecăt spre studiul științific metodic, de înaltă ținută, experiența profesională în domeniu, dobândită în funcțiile de cea mai înaltă răspundere din sistemul penitenciar național, abnegația, ambiția și răbdarea care l-au caracterizat pe domnul profesor, unite cu mediul prielnic oferit de universitatea noastră, au făcut ca Dreptul execuțional penal să se dezvolte permanent, ajungând disciplină de studiu masteral și, chiar mai mult, doctoral.

Da! Singura facultate din țară, fie ea de stat ori privată, care se poate mândri că a ridicat studiul dreptului execuțional penal la rangul de specializare doctorală este Facultatea de Drept a Universității „Nicolae Titulescu” din București.

În cei peste 10 ani de când Școala Doctorală a facultății noastre are, printre specializări, și *Dreptul execuțional penal*, la această disciplină de studiu au fost întocmite o serie de teze de doctorat deosebit de valoroase, prin ineditul temelor abordate, prin calitatea doctoranzilor și, mai ales, prin achizițiile de cunoaștere rezultate. La susținerea publică a tezelor de doctorat au fost chemați, ca referenți științifici, profesori universitari, cercetători în domeniile socio-umane, conducători de instituții de învățământ superior, astfel că toate lucrările au avut o recunoaștere unanimă a celor ce creează doctrina dreptului în țara noastră, experiența acestora fiind deosebit de necesară, mai ales pentru concluziile și ideile ce s-au dezbătut în aula universității. Faptul că, din partea altor universități, au existat invitații frecvente de a participa la analize științifice ale tezelor cu caracter de drept execuțional face ca și în această lucrare să consemnăm unele dintre propunerile deosebit de interesante *de lege ferenda* din tezele de doctorat de la respectivele facultăți. Temele abordate au atins un spectru larg al domeniului, din ce în ce mai vast și mai actual, al executării sancțiunilor penale, fiind întocmite teze de doctorat în materia noilor instituții ale dreptului execuțional penal, precum judecătorul de supraveghere a privării de libertate; probațiunea formală, aflată încă la început de drum în țara noastră; fiind elaborate studii aprofundate cu privire la mijloacele de apărare a drepturilor deținuților, dar și cu privire la mijloacele de resocializare a acestora; ori cu referire la efectul reclusiunii asupra familiilor condamnaților; la executarea pedepselor alăturate sau, mai nou, chiar cu referire la executarea măsurilor